

Ovlivňování daní podzákonnými právními předpisy

Abstrakt

Tato diplomová práce byla zaměřena na posouzení, do jaké míry je v českém daňovém (a potažmo poplatkovém) právu dodržován ústavněprávní limit obsažený v čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, podle něhož mohou být daně a poplatky ukládány pouze na základě zákona. Zkoumáno tedy bylo, zda a případně jakým způsobem jsou daně a poplatky ovlivňovány podzákonnými právními předpisy. Pro tyto účely bylo třeba nejprve vymezit kritéria, na základě kterých by bylo možné ústavnost konkrétních podzákonných norem v tomto ohledu posoudit. Spojení „na základě zákona“ je třeba dle odborné literatury vykládat tak, že existence podzákonných právních předpisů není apriorně vyloučena, na úrovni zákona však musí být upraveny tzv. základní konstrukční prvky daní (a poplatků), tedy atributy, pomocí nichž je možné daň relativně jednoznačně vymezit. Jako určitý korektiv jsem pro hodnocení v rámci této diplomové práce doplnil hledisko legitimacy za účelem odstranění formalistické aplikace prvního uvedeného kritéria.

Za důležité v souvislosti s čl. 11 odst. 5 Listiny považuji především to, že zákonná forma garantuje občanům větší možnost ovlivňování a větší míru kontroly ukládání daní. Tyto garance by neměly být nedůvodně „oslabovány“ vytvářením širokých mezí zákonného zmocnění pro exekutivu, kde jsou tyto možnosti občanů eliminovány. V rámci provedené analýzy bylo zjištěno, že v současném systému je podzákonnými právními předpisy dotčena většina daní, avšak u většiny z nich byla úprava shledána jako ústavně konformní, tedy že míra svěřených pravomocí podzákonné normotvorbě je vytýčena dostatečně zákonem. Podle mého názoru české daňové právo tedy v zásadě limitům čl. 11 odst. 5 Listiny vyhovuje. Možnou výjimku spatřuji v konstrukci daně z nabytí nemovitých věcí, kde pokládám míru zákonného zmocnění ve prospěch exekutivy za relativně širokou, nedostatky vykazuje i stanovení daně z příjmů, jejich odstranění by však bylo spojeno zřejmě se změnou celkového konceptu jejího určování.

Klíčová slova

Daně; Poplatky; Ukládání daní